

Adelaïda Francisca Kraal (1830 – 1916) en

Henderika Augustina Kraal (1841-1916)

Ondernemende zussen starten kostschool voor meisjes in Rhenen van 1868 tot 1892

Meisjeskostschool in Rhenen

In 1876 is Rhenen een kostschool voor meisjes rijker, als de dames Kraal deze in de Gasthuisstraat openen, in een voormalige pastorie. In de Rhenense kostschool zijn tussen 1868 en 1892 ongeveer 100 leerlingen ingeschreven in de leeftijd van 10 tot 18 jaar. De meesten blijven 2 of 3 jaar op deze school. Enkele kinderen zijn erg jong, tussen 6 en 10 jaar.

Eigen gebouw

De meisjeskostschool verhuist van de Gasthuisstraat naar het Huis Christoffel op de Herenstraat. De dames kopen het pand in 1885 voor 3750 gulden. Het hoofdgebouw, aan de westkant van huis Christoffel wordt vaak verbouwd, hoewel dit pand nooit in hun bezit was. De kostschool zelf is gevestigd in het belendende pand aan de oostzijde, waar later in 1905 het postkantoor is gevestigd. Al in 1868 wordt de eerste leerlinge ingeschreven in Rhenen en de laatste leerling in 1887, die in 1889 vertrekt. In dat jaar vertrekt ook mejuffrouw Kraal. Op 15 juli 1889 wordt aan mejuffrouw A.F. Kraal eervol ontslag verleend. Haar opvolgsters zijn mejuffrouw D.T. van Calcar en haar zuster Marie uit Zutphen. De gezusters Kraal vertrekken in 1891 naar Den Haag. De school heeft waarschijnlijk bestaan van ongeveer 1868 tot 1892, op diverse locaties. Misschien hebben de dames Kraal het huis Christoffel eerst gehuurd en daarna gekocht, want zij kopen het pand pas in 1885.

Banden met Nederlands Indië.

Veel familieleden van de dames Kraal bekleden een militaire of bestuursfunctie in Nederlands Indië en willen hun grotere kinderen in Nederland in vertrouwde handen achterlaten. De ouders kiezen ervoor om kinderen hun schooltijd helemaal of gedeeltelijk in Nederland te laten doorbrengen. Nederlandse ouders zijn namelijk vaak bang dat hun kinderen zullen “verindischen”, een schrikbeeld. “Je leeft een beetje langzamer, ook door de warmte word je een beetje makkelijk, een beetje sloom en dat mag vooral niet. In Holland moet je echte Hollandse kinderen worden”.

Impact scheiding ouders kinderen

Te weinig wordt nagedacht over de impact van zulke scheidingen tussen ouders en kinderen die opgroeien onder vreemden. En ondanks de beste en liefderijkste verzorging moet er toch iets ontbreken aan het geluk van kinderen die om hun bestwil gedwongen zijn de band met hun eigen gezin tijdelijk te verbreken. Kinderen worden vaak tijdens een verlof naar Nederland ‘weggebracht’.

Kostschool

Een kostschool is een onderwijsinstelling waar de studenten niet alleen studeren, maar ook kost en inwoning genieten. De studenten zijn meestal jongeren tussen 0 en 25 jaar, die voor kortere of langere tijd buiten het gezin moeten of willen wonen. Onderdeel van een kostschool is altijd een school. Een klassieke kostschool beschikt dan ook over ruimtes voor

de verschillende activiteiten, die door de begeleiders worden bepaald. Deze activiteiten hebben een bepaalde structuur en tijdstip waarop ze plaatsvinden. Ruimten in een kostschool zijn slaapzaal, eetzaal en studiezaal. Ook faciliteiten zoals douches, toiletten en een speelplaats zijn aanwezig voor de studenten.

Jongenskostschool

In 1852 is er in Rhenen ook een jongenskostschool gebouwd. Van 1853 tot 1894 doet het als zodanig dienst. Het valt in die tijd onder de stichting Gast- en Weeshuis Rhenen. Het pand is vanaf 1926 tot 2002 in gebruik als gemeentehuis. Nu is er restaurant Het Oude Gemeentehuis gevestigd.

Bronnen: <https://www.oudrhenen.nl/wp-content/uploads/2019/09/Huizen-binnenstad-Rhenen-15-9-2019.pdf>
<https://studenttheses.universiteitleidn.nl/access/item%3A2662850/view>